

blive forhøiede, vil det blive for tungt, og det kan da ikke saa sjældent blive Tilfældet, at Forældre maa unddrage deres Børn en Undervisning, som disse maasse have Gode til at modtage, og som Forældrene undre andre Omstændigheder vilde gjøre deres Bedste for at give dem. Følgen deraf vil jo blive den, at det væsentlig bliver formuende Folks Børn, der komme til at studere, og Følgen maa fremdeles blive den, at mange gode Kræfter, for hvem det hidtil gjennem fri Skolegang og Stipendier har været muligt at studere, for Fremtiden maa afholde sig derfra. Begge Dele vilde være beflægtigt, thi der vilde derved blive en Forskjel mellem dem, der gaa den studerende Vej, og andre Borgerklasser, som ikke er heldig. Hidtil have de lærde Skoler faaet Tilgang fra alle Samfundsklasser; de bedste Kræfter have fra alle Tider stræbt derhen for at vinde den høiere Uddannelse, og jeg tror, at vi ere allerbedst tjente med, at det bliver derved. I 1865 vedtog man en Bestemmelse om at reducere Fripladsernes Antal i de lærde Skoler og at forhøie Skolepengene. Denne Bestemmelse traadte i Kraft med Finantsaaret 1865—66, og jeg kan ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, hvad Følgen deraf har været for Frekvensen i de lærde Skoler. Den var i Begyndelsen af Skoleaaret 1865—66 1518; ved dette Antal holdt den sig endnu i 1866—67; men siden den Tid er Antallet af Disciple i de lærde Skoler gradvis aftaget med Undtagelse af et enkelt Aar, hvor der var en lille Fremgang. Følgen deraf har været, at i Begyndelsen af Skoleaaret 1870—71, som er det sidste, jeg har Efterretning om, var Antallet gaaet ned fra 1518 til 1354, altsaa gaaet ned med et Antal af 164. Hensigten med at forhøie Skolepengene og at inddrage Fripladserne var den at skaffe større Indtægt ved Hjælp af Skolekontingenterne og derved sætte det lærde Skolevæsen i Stand til at bære sig uden Underbalance og uden at opspise sin Kapital. Men dette har nu i meget ringe Grad været Tilfældet paa Grund af den Aftagen, der har været i Disciplenes Antal. Naar man nemlig sammenligner Indtægterne af Skolekontingenterne for 1866—67 og dem for 1870

—71, vil man finde, at Indtægterne i 1866—67 var 54,671 Rd., og i 1870—71 kun 57,045 Rd.; der var altsaa omtrent 2,300 Rd. større Indtægt. Det er en Sum, som har en meget ringe Betydning for det lærde Skolevæsenes Budget; men ved Siden deraf staar Forskjellen i Discipelantallet. Der er 164 Disciple færre, der have nydt Godt af den lærde Skoleundervisning, end tidligere. Nu kommer jo endvidere den Forandring til, som bliver en Følge af den nye Skoleplan, nemlig Inddragelsen af de to nederste Klasser. Hvilken Virkning Skolepengenes Forhøielse vil have, er meget vanskeligt at overse, men jeg vil henlede Opmærksomheden paa, hvad der maasse kunde lade sig slutte af den tidligere Forhøielse for dertil at knytte det Haab, at, dersom det skulde vise sig, at Discipelantallet svinder ind i de lærde Skoler paa en betænkkelig Maade, ærede Medlemmer da ville være rede til at yde deres Hjælp for at bringe Skolepengene ned og gjøre den lærde Skoleundervisning frugtbar for saa Mange som muligt.

Madvig: Jeg ønskede blot at tilføie en Bemærkning, og det er den, at, idet jeg anser det for fuldkommen rigtigt, hvad den ærede Randsbhingsmand bemærkede om det aftagende Elevantal, maa jeg tilføie, at der for dette Finantsaars Bedkommende ikke var den mindste Nødvendighed tilstede for en Forhøielse af Skolekontingenterne, den Gang Beslutningen derom toges; thi uagtet det fra Først af saae ud, som om Skolevæsenets Budget havde en Underbalance af 4,000 Rd., saa have vi nu siden faaet Kundskab om Kapitelstarten, hvorpaa jo en stor Del af Skolernes Indtægter beror, og det er derefter ganske vist, at der ved Slutningen af dette Finantsaar vil være et Overskud, og det uagtet man paa samme Tid, som man har forhøiet Skolepengene, har borttaget en Post, som er opført som Indtægt for det lærde Skolevæsen, nemlig Tilskudet fra Sorø Akademi til Realundervisningens Fremme. Der forelaa altsaa ikke nogen presserende Nødvendighed for at vedtage en Forhøielse, Noget man dog ellers krymper sig